

РЕЗОНАНС:
БЕЗУМСТВО ҐВАЛТУЄ
СПРАВЖНЮ ІСТОРІЮ
СЕВАСТОПОЛЯ

ПРОРЕКТОР ТНУ Ю. СКАКУН:
«НАШ УНІВЕРСИТЕТ –
ЄДИНИЙ, ЩО ВИЇХАВ
З КРИМУ»

**КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ**

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА
УКРАЇНСЬКА
ГАЗЕТА

№ 36
щоп'ятниці
02.09.2016

www.svitlytsia.in.ua

НЕБАЙДУЖІСТЬ ЯК ЗБРОЯ

У четвер, 25 серпня, о 19.00 на Поштовій площі в Києві відбулася акція на підтримку Олега Сенцова та Олександра Кольченка, приурочена до роковин винесеного їм вироку. Організатори заходу – група «Комітет солідарності» й ініціатива «Євромайдан-SOS» (в рамках кампанії «LetMyPeopleGo»).

ОЛЕКСАНДР ЯРОШЕВСЬКИЙ

Т ак уже сталося, що того ж дня, за кілька годин до події, мені пощастило наживо зустріти в просторі «Кримського дому» Геннадія Афанасєва. Тож на площі біля Річкового вокзалу вігалися вже як знайомі особисто. Геннадій в житті – точнісінько такий самий, як на світлинах і в сюжетах Інтернету і телебачення. Справжній. Й коли ведуча заходів Марія Томак надала йому мікрофон, голос з динаміка, який оточувало щільним колом близько півсотні людей, ніс живий людський біль, котрий довелося витримувати в житті цьому зовсім ще молодому чоловіку. Ба це був біль за тих друзів, які ще страждають у російській зухвалій неволі.

У своєму слові Геннадій нагадав про твердий заклик з останнього, який-от днями надійшов, листа Олега Сенцова: «Використовуйте мене як зброю!»...

Далі виступали громадські активісти Максим Буткевич, який зачитав останнього надісланого лис-

та від Олександра Кольченка. Лист писано російською мовою – інакше зась: Росія не пропустить тексту будь-якою іншою мовою. Ні з тюрми на волю – ані з волі до тюрми. Потім підійшов до Максима, перепитав: що, і ми маємо писати хлопцям виключно російською? – Так. Потім те ж саме підкреслив у своєму виступі й адвокат Олексія Чирнія Ілля Новиков: тільки російською. Той випадок, коли маєш приймати умови тюремника, бо

інакше – той самий повний інформаційний вакуум, що унеможливило й дихання там, у російській в'язниці. «Ото, подумалося, такий-от зухвалий примус продовжувати тієї мови не забувати не тільки заради Чехова і Толстого...».

Й те, що насамкінець, коли вже почали розходитись, сказав мені Сергій Мокренюк, який теж там був і тримав своє слово у мікрофон, а це поділився спостереженням. Звісно, великим майданом

біля Річкового вокзалу гуляли численні кияни і гості столиці, дехто підходив, хтось не звертав уваги... Підійшла молода пара. Постояли, послушали, хлопець махнув рукою: «А! Это политика!» – й пішли собі геть. «Буду думати!» – сказав мені Сергій. Мабуть, думати треба нам усім. Бо байдужість наша – це зброя й надія ворога. Небайдужість – наша зброя.

Пригадаймо російську. Напишемо. Ось адреси:

**АДРЕС
АЛЕКСАНДРА
КОЛЬЧЕНКО
В КОЛОНИИ:**

456612, Российская Федерация, Челябинская обл., г. Копейск, ул. Кемеровская, 20, ИК-6, Кольченко Александру Александровичу, 1989 г.р. (Бандероли и посылки колония не принимает. Можно отправлять только обычные письма, вес которых не должен превышать 100 грамм)

**АДРЕС ДЛЯ
ПЕРЕПИСКИ
С АЛЕКСАНДРОМ
КОЛЬЧЕНКО ЧЕРЕЗ
АДВОКАТА:**

119017, Российская Федерация, г. Москва, Голиковский пер., д.6, оф.26 адвокату Сидоркиной Светлане Ивановне для передачи Кольченко А.

**АДРЕС ДЛЯ ПИСЕМ
ОЛЕГУ СЕНЦОВУ:**

677004, Российская Федерация, Республика Саха (Якутия), г. Якутск, ул. Очищенко, д. 25, ФКУ ИК-1 УФСИН России по Республике Саха (Якутия), Сенцову Олегу Геннадьевичу, 1976 г.р.

ДОСЛІДЖЕННЯ: ЕВОЛЮЦІЯ НАСТРОЇВ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З КРИМУ

РЕЗОНАНС

Історія з костьолом у Севастополі набула нового продовження. Питання повернення приміщення костьолу, в якому функціонував кінотеатр «Дружба», католицька громада порушувала не раз ще до подій 2014 року. У вирішення цього питання намагалися втрутитися й найвищі посадові особи України, однак його розв'язання завжди гальмувалося на місцевому рівні.

ІГОР СВІТЛИЧАНИН

Нині в кримських ЗМІ зустрічаються коментарі, де сучасні «чиновники» Севастополя звинувачують українську владу в невіршеності цього питання. Сучасні тексти кримських ЗМІ взагалі рясніють коментарями теперішніх «республіканських посадовців», які показують пальцем на Україну як на центр усіх проблем і негараздів, які були, є і будуть у Криму. Очевидно, так досить просто вирішувати питання і знімати будь-які звинувачення на свою адресу.

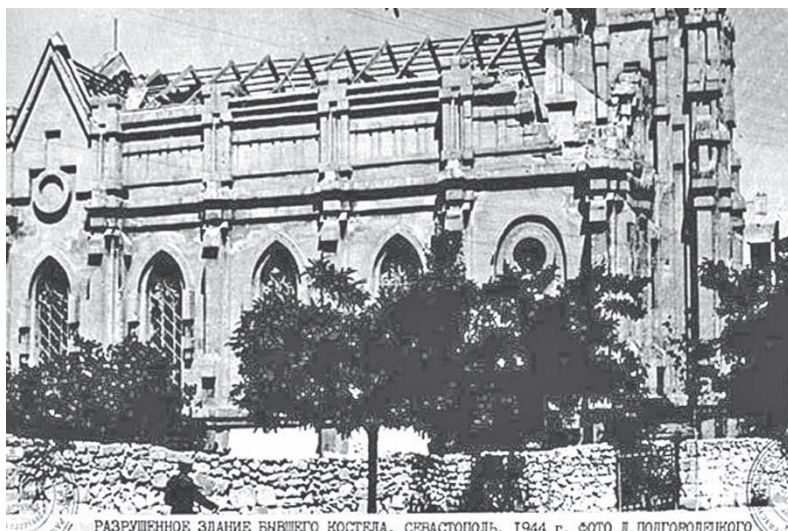
Для ясності ситуації з костьолом варто навести кілька історичних фактів. Ідея будівництва костьолу в Севастополі виникла наприкінці XIX століття. Католиків у місті було досить багато і саме вони ініціюють тут побудову костьолу на 900 осіб. Але дозвіл на будівництво храму отримано лише в 1903 р. У 1911-му костьол був збудований на кошти католицької громади Севастополя і пожертви католиків Російської імперії.

У 1936 р. радянська влада вбиває керівника севастопольської парафії, і функціонування цього храму припиняється. Згодом приміщення костьолу стає культурно-просвітницьким центром. У часи Другої світової війни стіни костьолу витримали бомбардування, однак його верхня частина була зруйнована. З 1958 року костьол перебудовано під кінотеатр, а на місці вівтаря почав діяти громадський туалет. Цей туалет тут діяв аж до 2009 року.

1994 року набув чинності Указ Президента України «Про повернення релігійним організаціям культового майна», де, зокрема, йдеться про повернення релігійним громадам приміщень і буді-

БЕЗУМСТВО ГВАЛТУЄ СПРАВЖНЮ ІСТОРІЮ СЕВАСТОПОЛЯ

РАЗРУШЕННОЕ ЗДАНИЕ БЫВШЕГО КОСТЕЛА. СЕВАСТОПОЛЬ. 1944 г. ФОТО Л. ПОДГОРОДЕЦКОГО

вель. З часу набуття незалежності України видано ще низку подібних нормативно-правових актів щодо вирішення і врегулювання релігійних питань, однак чомусь на костьол у Севастополі ці юридичні документи не поширилися.

Усі спроби католицької громади міста відновити історичну справедливість, повернути храм і надати йому статусу пам'ятки архітектури залишаються віртуальними, а заяви і звернення губляться в чиновницьких кабінетах Севас-

тополя. У 2011 р. на сесії міської ради були розглянуті документи, надані католицькою громадою Севастополя, і вирішено: «Або викупуйте (приміщення – ред.), або будуйте в новому місці».

Для прояснення ситуації з цим храмом редакція «Кримської світлиці» звернулася до колишнього першого заступника голови Севастопольської міської адміністрації з питань регіональної гуманітарної політики, доктора філологічних наук, професора Володимира Казаріна.

– У медіа Криму знову з'являється інформація про те, що зараз тривають ремонтні роботи в будівлі колишнього костьолу, і католицька громада Севастополя ніяк не може вплинути на це. Також громадськість згадує часи, коли там на місці вівтаря був туалет і задається тривожним запитан-

ням, що там ремонтують? Як ви можете це прокоментувати?

– Історія давня і ганебна для міста Севастополя, тому що костьол там був збудований у 1911 році з царського дозволу на гроші католицької громади, і представники громади купили там землю, і збудували храм самі. Я тоді на засіданні міськради говорив, що католики відновлювали цей храм після війни. Я їм казав, що для католицького світу Севастополь – це особливе місто. У нас із візитом був папський нунцій, на зустріч з яким мене як члена делегації від міської адміністрації запросив Сергій Куніцин. Нунцій говорив: майте на увазі, у разі вашого візиту до Риму Папа Римський, якщо він буде не на виїзді, а перебуватиме у своїй резиденції, внесе зміни до свого розкладу, щоб зустрітися з вами. Чому? Тому що Севастополь – єдине місто у світі, де упокоїлися, а пізні-

ше зараховані до числа святих два Папи Римських – Климент Римський і Мартин Сповідник. Відтак для нас це місто має особливе значення.

Я їм говорив, що налагодження зв'язків із Європою і всім світом – один із елементів того, що ми поважаємо вірування всіх наших громадян. У нас половина командувачів Чорноморським флотом були католиками. А вони, депутати, категорично – «ні!». Севастопольські католики, варто відзначити, досить достойно поведилися: не влаштували різного роду протиправних акцій, натомість приходили під стіни костюлу і проводили службу на вулиці, показуючи: не віддають нам наше, ну що ж, будемо хоча б біля нашого.

Ми говорили севастопольським кінематографістам, що гріх сидіти в храмі і дивитися кіно. Надто ж туалет. Це – ганебна пляма, яка була хай і не змита, але хоч якось прикрита. Це – знак того, якого безумства досягав тоді так званий патріотизм, який полягав не в тому, щоб любити великий різноманітний світ, з якого прийшли колись командувачі флоту в місто «руської слави», але слово «руський» до 1918 року не було етнонімом, а було політонімом і використовувалося у значенні громадянин Російської імперії. Хочу сказати, що це безумство ґвалтує справжню історію міста, свого часу відкритого для всього світу, де є представники різних народів, вірувань і поглядів. Що ж ви робите? Севастополь, який ми знаємо, створився всіма етнічними колективами, зусиллями різних людей, які шанували всі мови і всіх навколо. А ви у що перетворили? Відмова відновлювати католицький храм у місті – це ганебна сторінка історії Севастополя.

– На чьому балансі була ця будівля?

– Звичайно міському. У комунальній власності. З нього одразу зробили кінотеатр.

– Чи зверталася католицька громада до Вас і в якій формі було це звернення?

– Вони надсилали листа до міської ради про те, що необхідно повернути храм католицькій громаді і що будівля зі світської повинна бути переведена у статус культурної. Ми ж відповідали, що підтримуємо ініціативу громади і кілька разів включали до порядку денного сесій міської ради міста Севастополя це питання.

“ СЕВАСТОПОЛЬ, ЯКИЙ МИ ЗНАЄМО, ТВОРИВСЯ ВСІМА ЕТНІЧНИМИ КОЛЕКТИВАМИ, ЗУСИЛЛЯМИ РІЗНИХ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ШАНУВАЛИ ВСІ МОВИ І ВСІХ НАВКОЛО. ВІДМОВА ВІДНОВЛЮВАТИ КАТОЛИЦЬКИЙ ХРАМ У МІСТІ – ЦЕ ГАНЕБНА СТОРІНКА ІСТОРІЇ СЕВАСТОПОЛЯ

– Поясніть, будь ласка, хто це «ми»?

– Ми – це Севастопольська міська державна адміністрація.

– Знаємо, що й Ватикан звертався до В. Януковича з проханням вирішити це питання. Янукович запевнив Ватикан, що сприятиме у цьому, що результат матимемо якнайшвидше.

– Так, цей факт був мною використаний як один із аргументів для переконання депутатів міськради. Я сказав, що навіть ваш партійний лідер підтримує передачу будівлі католицькій громаді. Думаю, там усередині була своя гра, де вони йому казали, щоб він на міжнародному рівні запевняв усіх, аби заспокоїти, а вони на своєму рівні відмовлятимуть, щоб електорат був згуртованим і голосував на майбутніх виборах так, як належить. Навіть коли В. Янукович став президентом, він теж до цієї теми повертався, але все одно нічого не зробив, що доводить пустоту його обіцянок навіть на міждержавному рівні.

– Тобто всі рішення щодо костюлу блокувалися на рівні міськради?

– Цілком вірно. Від самого початку вони давали знати, що це питання не пропустять. Я їм говорив, що навіть ваш вождь вам каже: треба вирішити це питання, то зробіть це. На це вони відповідали: «Все, йди собі, ми самі знаємо, що робимо».

У ситуації з костюлом стає очевидно, що Севастополь – дивне місце. У нього викривлена па-

м'ять. Севастополь встановив пам'ятник Катерині II, якого ніколи в місті не було. Я хочу сказати, що в той час, коли ще встановлювали пам'ятники, Катерині II пам'ятника не ставили, бо там, нагорі імперії, не вважали, що це потрібно. Вони ж встановили їй пам'ятник, попри всі ганебні сторінки з її особистого й державницького життя.

Досі нема площі, вулиці чи навіть провулка імені Кирила й Мефодія. Як таке може бути, адже саме із Севастополя починається історія слов'янської писемності. З нашої ініціативи, зокрема нашими зусиллями, було встановлено пам'ятник Кирилу й Мефодію. Очевидно, крім війни і пушок, вони більше нічого не знають.

– Чи був храм внесений до реєстру історичних пам'яток, як це зазначають деякі теперішні «керівники» Севастополя?

– Ні. В усіх документах – це звичайний кінотеатр. До того ж я боявся, що вони його взагалі зрунують. Ми говорили з Києвом і казали, що можемо поставити його на баланс як пам'ятку архітектури. Відповідь була такою: потрібне рішення сесії міської ради, бо за законом вони повинні прийняти рішення і звернутися до нас з проханням внести в реєстр пам'яток архітектури. Але ж знову, через міську раду нічого не можна було провести.

– Можна ж було провести історико-архітектурну експертизу.

– Відділ пам'яток архітектури міг би це зробити, але ж знову це треба було включати до порядку денного міськради, але ви вже самі знаєте, яким було б рішення. Таким чином, відповіді Володимира Казаріна досить яскраво демонструють, де криється причина, що блокує вирішення цієї проблеми, яку намагається вже не один десяток років вирішити католицька громада Севастополя. З огляду на черговий виток напруги, пов'язаний з масштабним ремонтом у приміщенні костюлу, який триває нині, стає зрозуміло, що нинішні «депутати» міської ради Севастополя – це ті ж учорашні депутати-регіонали, які не воліють відновити історичну справедливості, про яку так голосно сьогодні заявляють. Певно, причина небажання передати католицькій громаді храм все одно стане очевидною, а сьогодні залишається лише спостерігати і здогадуватися.

ІНТЕРВ'Ю

Добігло кінця літо, почалася осінь, а з нею і новий навчальний рік. Цього літа ми багато уваги приділили висвітленню вступної кампанії, де брали участь й кримчани. Тому напередодні 1 вересня й завітали на гостину до Таврійського національного університету, що тільки-но перебрався до Києва, щоб поцікавитися, як відбувався прийом абітурієнтів, скільки кримчан уже стали студентами і загалом, як облаштувався університет на київських теренах. Розмовляємо з проректором ТНУ Юлією Скакун.

– Юліє Володимирівно, розкажіть, який стан справ у Таврійському національному університеті напередодні нового навчального року? Є інформація, що заняття почнуться в 20-х числах вересня.

– Так, заняття почнуться 26 вересня. Чому саме така дата? Тому що до 20 вересня ми як уповноважений ВНЗ маємо право набору, і приймальна комісія працюватиме саме до цього часу з прийому донеччан, луганчан і кримчан за спрощеною системою до нашого вишу. Нагадаю, що на базі нашого університету сформовано два центри: «Крим-Україна» і «Донбас-Україна». Саме до цих центрів, як структурних підрозділів приймальної комісії, звертаються діти з Криму та непідконтрольних територій Донбасу. Абітурієнти можуть вступити до нас, склавши атестацію, склавши іспити, і будуть зараховані до нашого університету. А вже через 3 місяці з моменту їхнього зарахування, вони отримають атестати державного зразка. Ми допоможемо їм також оформити українські паспорти та ідентифікаційні коди.

– Отже, виходить, що це два різні проекти: окремо кримчани, окремо донеччани і луганчани? Чи відома вже кількість абітурієнтів по Донбасу і по Криму?

– Ви маєте розуміти, що донецькі і луганські абітурієнти були більше зорієнтовані на ті виші, які у них виїхали так само, тому цифра таких вступників у нас є дуже маленькою, десь 12-15 осіб. Водночас ВНЗ, які були вивезені з непідконтрольних територій Донбасу, є 17, а наш університет – єдиний, що виїхав з Криму. У нас на сьо-

ЮЛІЯ СКАКУН: «НАШ УНІВЕРСИТЕТ – ЄДИНИЙ, ЩО ВИЇХАВ З КРИМУ»

годні збережені всі ліцензії на діяльність. Отже, кримські абітурієнти переважно були зорієнтовані на нас. І на даний момент є вже близько 100 студентів-кримчан.

– Чи готові вже аудиторії? Їх є достатня кількість?

– На сьогодні у нас є в оренді приміщення, ми досягли домовленості, що нам їх надали за 1 гривню як державному підприємству. Ці приміщення розташовані на вул. Празька, 7 і на вул. Мельникова, 42, і зараз ми цілком задовольняємо наші потреби. Щоправда, вони знаходяться далеко одне від одного, одне – на Празькій, 7, – на Лівому березі, друге – на Мельникова, 42, – на Правому.

Проте у нас будуть компактно розміщені самі факультети, тому студентам не доведеться «бігати» по всьому Києву.

– А як з гуртожитками?

– З гуртожитками взагалі питання стоїть гостро, і не тільки у нас. Нам надав Європейський університет в оренду декілька місць. Крім того, розглядається питання взяти в оренду місця в інших вишів. Оскільки ми не маємо свого, – мусимо орендувати.

– Яким чином відбувався і відбувається прийом абітурієнтів?

– З 12 до 24 липня згідно з розпорядженням Міністерства освіти ми приймали абітурієнтів, як і по

всій Україні, на бюджетну форму навчання, тобто вони подавали документи і брали участь у конкурсі. Тепер абітурієнти, а вони вже зараховані, подають свої документи, але ми під них готуємо окремі листи на міністерство, воно, своєю чергою, розглядає можливість надання їм додаткових бюджетних місць.

– Тобто, по суті, зараз триває прийом на бюджет?

– Так, але вже за іншою схемою. Міністерство освіти йде нам назустріч, і ще у нас є Наказ № 537 Міністерства про те, що студенти мають право переводитися з Криму. Тобто якщо студент до березня 2014 року навчався на території Кримського півострова у будь-якому виші і продовжив навчатися там після 2014-го, він може у нас поновитися на навчання. Він пройде у нас процедуру атестації, і зможе продовжити навчання тут, у Києві. Так само зі студентами, які вже вступали у Криму, але хочуть навчатися у Києві: вони теж проходять атестацію. І залежно від того, як вони її складуть, будуть зараховані на відповідний курс – 2, 3, 4, у магістратуру. Зараз ми також порушуємо питання про виділення додаткових бюджетних місць саме для студентів, які переводяться, правильніше було б сказати, поновлюються у нас на навчання. Крім того, у нас функціонують і денне, і заочне відділення.

– Наскільки багато студентів, які переводяться з Криму?

– Так само близько 100. Процес відбувається таким чином: спочатку

людина приїжджає на материкову територію України, веде з нами листування електронною поштою, ми надаємо відповідну інформацію щодо тих документів, які потрібні. А це – паспорт громадянина України, якщо його нема, то свідоцтво про народження. Потім, коли вони стають нашими студентами, ми допомагаємо їм зробити паспорт. Вони мають скласти у нас освітню декларацію, яку заповнюють за допомогою викладача. Студенти вписують там ті предмети, які вивчали в тому ВНЗ, і викладач вже сам вирішує, де буде проходити співбесіда, яким чином вони підтверджуватимуть свої знання, вміння і навички. Для того, щоб було простіше скласти цю декларацію, треба мати або копію залікової книжки, хоча ми знаємо, що це зараз непросто зробити в Криму, або просимо студентів взяти довідку з того вишу, де вони навчалися. Наголошую, ми не визнаємо ці російські документи, видані на території Криму, студенти можуть просто переписати звітні дані. Але ми, своєю чергою, визнаємо ті знання, вміння і навички, які здобули студенти і школярі під час свого навчання в Криму, тому вони приїжджають і просто підтверджують їх, а потім одержують державний легітимний документ. Крім того, ми дуже хотіли б, щоб Міністерство освіти поновило стипендії для студентів, які переводяться, це було б справедливо, адже дуже багато дітей вступали до 2014 року саме на бюджет, і зараз вони хочуть так само продовжити навчання на бюджеті в Україні. На даний момент ми активно співпрацюємо з цього питання з Міносвіти, розробляємо нормативну базу.

– В одному з інтерв'ю ректор ТНУ Володимир Казарін зазначав, що студенти-кримчани, навчаючись на контрактній основі, платитимуть 1 гривню на рік. Чи вирішилося це питання?

– Воно, на жаль, є дуже болочим на даний момент. Проте зараз ми зупинилися на тому, що оплата за навчання буде зафіксована за цінами контрактної форми 2013 року, коли Україна робила останній набір студентів на території Криму. Для того, щоб наш університет зараз міг вижити, було прийнято таке рішення. Але, можливо, в перспективі буде так, як ми зазначали, – 1 гривня на рік. Принаймні дуже хочеться на це розраховувати.

**РОЗМОВЛЯВ
ОЛЕКСАНДР
ЯРОШЕВСЬКИЙ**

ХТО Й НАВІЩО ПРИБРАВ ХЕРСОНЕС З УКРАЇНСЬКИХ ГРОШЕЙ?

РЕПЛІКА

Рівно 20 років тому, 2 вересня 1996 року, увійшла в обіг перша повноцінна грошова одиниця незалежної України – гривня. Її історія досить відома. Відомі й дебати, які точилися навколо принаймні деяких героїв української історії аж на рівні Верховної Ради.

МАКСИМ ДУБОВ'ЯЗ

Вдалося відстояти Мазепу на червінці; пам'ятаю, з яким здивуванням посполиті розглядали майже незнайомого суспільству бороданя Грушевського на півсотенній... Володимир Великий, в архаїчній короні, з довгим варязьким носом і довгими князівськими вусами, з сумним поглядом трудівника-державника по праву прикрашав аверс купюри 1 гривня. Реверс цього «ки-

лимка» – саме так називають той дизайн, що його було обрано для купюр першої емісії, – прикрашало зображення руїн Херсонеса Таврійського. Що загалом не сприймалося вказівкою на місце хрещення першого базилевса Русі, ба скоріше – на кримське місто Севастополь, що віками пізніше постало поруч із руїнами славнозвісного тисячолітнього Херсонеса, літописного Корсуня, а згодом й обійняло його своєю міською забудовою.

Відступимо, і трошечки про гроші взагалі. Гроші – це

окрема стихія. Може, найлюдяніша у Всесвіті – бо що ще має сенс виключно в контексті існування людини як одиниці соціуму, а більше жодного сенсу геть не має? Разом із тим гроші – це ще й конкретні шматочки металу та папірці, на яких щось то там викарбовано чи надруковано. Їх ми тримаємо у руках, віддаємо, забираємо, розділяємося. Навряд чи є інші картинки, що їх можна поставити поруч із зображеннями на грошах за частотою відбиття їхніх образів сітківкою людського ока! Ото ж і

не байдуже, що людина у тих картинках бачить, що знаходить, із чим уже постійно живе. Недарма на аверсах і реверсах – боги та імператори, герби і символи. Далі, коли боги вмерли і перемогла демократія, – герої та президенти, на звороті – палаци й громадські споруди, якими пишається держава, адже символізують вони її історію і сучасність.

Гроші теж осучаснюються. Змінюють дизайн – зберігаючи, зазвичай, сюжети номіналів. Гривня перестала бути провінційно-килимковою,

отримала більш вишуканий дизайн і зберігає його в принципових рисах й донині. Але от з односторонньою купюрою згодом щось незрозуміле скілося. Третя емісія неприємно здивувала. Сірецький папірець 1 гривня! А цей папірець прикрасило юнацьке обличчя майже безносого молодика з борідкою в ерзянській хутряній шапочці. Чи то князь Гвідон з казки Пушкіна, чи то Лель з п'єси Островського... ой, не такий Володимир хрестився у Корсуні! А, до речі, де Корсунь-Херсонес? На реверсі абстрактне дерев'яне

містечко, що про нього написано «Київ»...

Фахівці завжди мають свої таємниці. Кожну таємницю супроводжує кілька версій, інколи правдоподібних, а інколи й зовсім нібито фантазійних. Є кілька версій, чому й як, й навіть хто пролобіював недолуге оте рішення «осулалити» образ Володимира до лубочного «добра молодця» з російських казок й, головне, прибрати з грошей навіть й згадку про українське кримське місто Севастополь. І подальше розмалювання сірецької гривні в жовтий і блакитний кольори наврод чи перекине цей збиток! Хтось скаже – дрібниця! Хтось скаже – подумай, папірець 1 гривня! А цей папірець – він повсякденний символ нашої Держави. Держави, в якій хочуть поцупити Крим: спершу непомітно відібрали з грошей. Березень 2014-го став наступним – ой яким помітним! – кроком.

Треба повернути Україну те, що їй належить історично і по праву. Для початку – Херсонес на гривню...

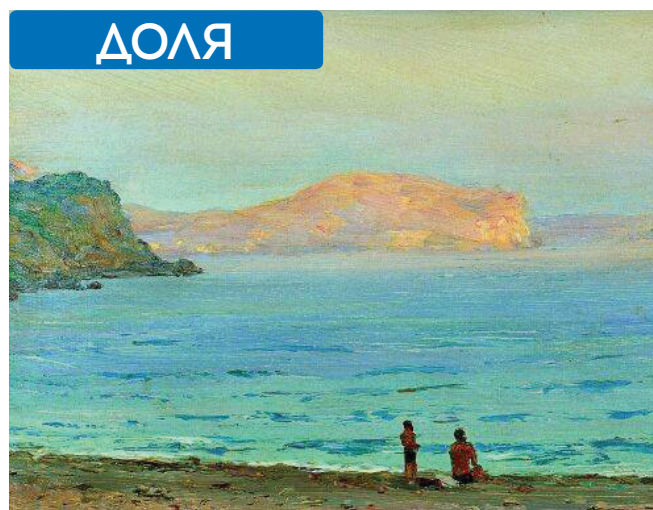
ПРИБЕРЕЖНЕ КАМІННЯ

Що може змусити людину у житті зректися свого правдивого імення, цілком, із прізвищем і з по батькові – і так й закінчити його, оте життя, чужим для свого роду і для себе? Увійти під цим чужим ім'ям в архіви, довідники, а то й енциклопедії... Смертельна небезпека, мабуть, що ще? Романтика – це для інших часів і обставин, ніж ті страшні 20-ті в Україні. Ні, зараз не про Олександра Шаргея, який навіки увійшов в історію Людства – як Юрій Кондратюк. Про іншу людину, можливо, менш насиченої долі, а втім, може, просто відомої менше.

МАКСИМ ДУБОВ'ЯЗ

Він народився й прожив аж до юнацтва як Роман Левкович Соловей, син досить заможного землевласника з Черкащини. Зник Роман 1933-го, коли мав – доручили ж таке! – нищити віді-

бране в односельців збіжжя... Чому так, бо сім'ю вже було розкуркулено. Може, таким чином йому радянська влада «давала шанс»? Хтозна, бо це не документи, це спомини родичів, які теж суперечать одне одному, і де там вигадка, де правда щодо долі хлопця, що замість висипати хліб

у річку, нужденним роздавав. А й чи було його заарештовано і втік-зник той Роман, той Соловей, з ув'язнення вже, чи знайшов він вихід цей раніш – уже не взнати. З'явився натомість такий собі Сергій Володимирович Дорошенко, нібито з Січеславщини вже, людина ніби ж зовсім інша,

хіба що того ж самого 1915 року народження. З вигаданого села вигаданого ж району, і далі в біографії того вже Дорошенка – суцільна плутанина, суперечності, накладки з неув'язками... Ніби малярству красному в Харкові навчався – з іншого боку – був в Асоціації художників-само-

уків. Працював у... Бурят-Монголії, і був серед провідних митців цієї автономії радянської – а далі в Києві вже вчивсь – та чи і вчився? Бо в той самий час він ніби і воював у війні проти Фінляндії. А ніби й на війну потрапив він лише тоді, коли горів уже Сталінград. Нечисленні папери в цій плутаній справі один іншого підозріліше, і де він став інвалідом війни – на тій, чи іншій – теж незрозуміло. І далі, далі, плутанина й... мандри. Крім Бурят-Монголії, де він точно був, – нібито й Сталінград, Фінляндія – було чи ні – хто тепер доведе? Був (був?) аж цілий місяць ніби в Грузії, після війни – знов рідна Україна, Київ, де нарешті збудував осело, Карпати і... Крим. Тут Дорошенко ніби і забув, що «самоук» – а чи був він справді самоуком? Що він з кращик театральних художників – і це

так і є, документи тут вправні, й таке інше – відбувся майстром врешті-решт серед провідних мариністів України.

Отут і починається, і вже не відпускає Крим. Здебільшого – бурхливе прибережне море, що атакує хвилею «прибережне каміння». До речі, це назва і найбільш відомої з численних кримських марин митця – Сергія Дорошенка. Любив писати майстер бурхливе кримське море. А ми знайшли й оце, рідкісне, лагідне, блакитне-преблакитне, як перламутр з середини мушлі мідії з-під берегів Судака...

ЗА МАТЕРІАЛАМИ РОЗВІДКИ КАНДИДАТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВА СЕРГІЯ ПАПЕТИ, ЯКУ ПОВНІСТЮ ЧИТАЙТЕ В 5-МУ ЧИСЛІ ЧАСОПISУ «УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА»

ДОСЛІДЖЕННЯ

Головною метою даного дослідження було виявлення можливих змін в оцінках вимушених переселенців з Криму щодо таких сфер, як допомога з боку держави, з проханням конкретизувати, яких форм вона набула, чи стала більш відчутною, чи залишилася без змін або ж змінилася порівняно з 2014, 2015 роками; оцінка респондентами того, як вони адаптувалися за цей час на новому місці, які недержавні організації продовжують допомогу ВПО і які є найбільш розповсюджені форми цієї допомоги.

ОЦІНКА ДОПОМОГИ З БОКУ ДЕРЖАВИ

Головний висновок, який можна зробити щодо поточних оцінок вимушених переселенців з Криму допомоги їм з боку держави, це відчуття того, що увага державних інституцій, чиновників щодо їхніх проблем суттєво змінилася. На думку ВПО, це насамперед пояснюється переключенням основних зусиль державних органів на величезну кількість переселенців зі сходу країни, включення переселенців з Криму у цю набагато більш чисельну категорію українських громадян. Крім того, за два роки до проблем внутрішньо переміщених осіб з Криму, на думку опитаних, чиновники вже призвичаїлися, а їхнє ставлення відповідно змінилося: вони очікують від ВПО більшої самостійності у вирішенні своїх проблем. Те ж саме переміщені особи відчують у поступових змінах ставлення місцевого населення міст та сіл, куди вони були вимушені переїхати, і для якого ця проблема також уже притупилася.

За такого психологічного стану вимушених переселенців з Криму на запитання про те, чи відбулися зміни у ставленні до них держави, чиновників, більшість опитаних відповідали, що змін принаймні на краще не відбулося. Швидше, можна констатувати відсутність будь-яких змін, якщо оцінювати включеність держави у вирішення проблем ВПО з півострова.

Таким чином, опитування продемонструвало, що, на думку абсолютної більшості респондентів, за цей час так і не вироблено цілісної державної політики щодо ВПО, яка включала б комплексну допомогу: надання в тому чи іншому вигляді житла (в тому

ЕВОЛЮЦІЯ НАСТРОІВ ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З КРИМУ

Дослідницьким центром «SPHERA» на замовлення Державного підприємства «Кримський дім» було проведено фокус-групове дослідження «Еволюція настроїв вимушених переселенців з Криму». Усього було проведено шість фокус-групових досліджень у Києві та Львові як одних з найбільших міст за концентрацією кримських вимушених переселенців. Дослідження проходило у травні-червні 2016 року. За результатами нього було зроблено відповідний аналітичний звіт, стислу версію якого ми пропонуємо увазі наших читачів, за більш детальною інформацією просимо звертатися до ДП «Кримський дім».

числі тимчасового), реальну допомогу у пошуках роботи, фахове перенавчання за рахунок держави та адаптації на новому місці.

ПРОБЛЕМА ЖИТЛА ДЛЯ ВПО З КРИМУ

Важливо зазначити, що переважна більшість опитаних переселенців не зверталися до державних органів з приводу допомоги з житлом, оскільки не вірили, що зможуть його отримати і загалом скептично налаштовані у спроможності державних органів вирішити цю проблему.

Ті ж респонденти, хто заявив, що звертався по допомогу до держави, згадували про надання їм тимчасового житла у санаторіях, домах відпочинку. Насамперед це було організовано місцевою владою і є проявом радше її волі та бажання допомогти, аніж централізованої державної політики.

Однак, за словами опитаних, тимчасове житло саме через свою тимчасовість допомогло їм лише частково. Для тих з них, хто виїхав у перші хвилини переселення під час або одразу після так званого «референдуму» у березні 2014 року, тимчасово надане житло дійсно допомогло. Більшість з цих людей згодом знайшли інше житло. Разом із тим, не усім це вдалося, бо ж не всі мають фінансову змогу це зробити.

При цьому дуже часто вони стикаються з нерозумінням з боку чиновників.

Однак опитування натомість показало іншу важливу тенденцію: усвідомлення тривалості проблеми щодо повернення півострова і, таким чином, необхідності не лише тимчасового вирішення питання житла. Розуміння ВПО цього питання стало більш конкретним та структурованим. Більше того, вони почали покладати більше сподівань на державу.

Перш за все вони говорять про необхідність державної програми соціального житла для вимушених переселенців.

За словами респондентів, вони сподіваються на будь-яку допомогу з боку держави, яка може проявлятися не лише у виділенні безкоштовного житла, а й у пільговій іпотеці, розстрочці або суттєвих знижках на його покупку. Одним з небагатьох прикладів подібного виду допомоги, про які їм відомо, опитані ВПО з Криму називали рішення місцевої влади м. Жидачів Львівської області виділити приміщення для десяти кримськотатарських сімей переселенців.

БІЛЬШІСТЬ РОСІЙСЬКОМОВНИХ РЕСПОНДЕНТІВ ЗАЯВИЛИ, ЩО НЕ МАЛИ ЖОДНИХ ПРОБЛЕМ НА МАТЕРИКОВІЙ ЧАСТИНІ КРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВИКОРИСТАННЯ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ АБО ПОГАНЕ ЗНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ

Однак і в цьому випадку респонденти підкреслювали, що йдеться про окрему ініціативу конкретної місцевої влади, а не прояв загальнодержавної політики стосовно вимушених переселенців.

Також переважно позитивний досвід вирішення житлового питання мають молоді переселенці з Криму, які влаштувалися у ВНЗ на материковій частині країни й отримали там місце у гуртожитках.

ПРОБЛЕМА РОБОТИ ДЛЯ ВПО

Абсолютна більшість опитаних вказують на відсутність реальної допомоги держави у пошуках роботи. Значна частина не зверталася до служби зайнятості, оскільки не вірить у допомогу з її боку чи звикла покладатися на себе, оскільки значна частина переселенців є представниками економічно активного населення і вже давно перестали сподіватися на державу.

Принципова відмінність щодо стосунків вимушених переселенців та державних центрів зайнятості, зафіксована у цьому дослідженні, полягає у тому, що нині ВПО змушені ставати на облік, аби отримувати щомісячну грошову допомогу від держави. За словами більшості респондентів, подібна допомога хоча і не може задовольнити повністю їхні фінансові потреби за нових умов, усе ж є важливою для них, враховуючи обставини. Саме тому значна частина подала документи на соціальну допомогу та продовжує це робити кожні півроку, незважаючи на зусилля та час, які цього потребують.

Крім того, дослідження показало нові труднощі, які постають перед тими, хто лише нещодавно виїхав з Криму для проживання на материк і хто намагається знайти роботу через державні центри зайнятості. Вони полягають у тому, що нові вимушені переселенці стикаються з труднощами у постановці на облік у центр за-

йнятості через невизнання у трудовій книжці штампів, зроблених після березня 2014 року.

Бюрократичні перепони заважають і таким, на перший погляд, вдалим крокам держави зі стимулювання роботодавців на материк надати вимушеним переселенцям робочі місця. Подібні кроки проявляються у наданні податкових пільг таким роботодавцям. Натомість реальний досвід ВПО, які зіткнулися із подібною ситуацією, свідчить, що величезна кількість документів, обов'язкових до заповнення роботодавцем, часові та фінансові витрати на це перевищують отримані від держави пільги. Через це вони не є достатнім стимулом для них надавати роботу саме ВПО з Криму. До того ж це зобов'язує їх не розривати з вимушеним переселенцем трудові відносини з власної ініціативи упродовж двох років, протягом яких у будь-який момент їх можуть відвідати контролюючі органи.

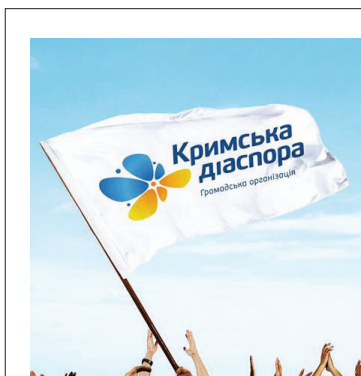
Таким чином, серед основних мінусів допомоги з боку держави вимушені переселенці Криму нині називають відсутність реальної та тривалої допомоги з пошуку та отримання житла на материковій частині країни, відсутність дієвої допомоги щодо отримання роботи, яка б задовольняла їхні фінансові потреби за тих обставин, у яких вони опинилися, – насамперед, через відсутність власного житла.

АДАПТАЦІЯ НА НОВОМУ МІСЦІ

На запитання про адаптацію на новому місці проживання респонденти переважно відповідали позитивно. Тим більше, що основна маса вимушених переселенців виїхала з півострова протягом 2014 – початку 2015 років і, таким чином, вже значний час перебуває на новому місці.

Говорячи про можливість задовольняти свої культурні потреби, більшість опитаних також відповіли, що можуть це робити на материк не меншою, а частіше навіть більшою мірою. Більшість респондентів, які у своїй абсолютній більшості були російськомовними, заявляли, що не мали жодних проблем на материковій частині країни через використання російської мови або погане знання української.

Серед основних відчутних відмінностей на новому місці опитані найчастіше вказували на відсутність звичних для них природи та клімату. Другою найбільш відчутною для них особливістю пере-

РЕСПОНДЕНТИ З РІЗНИХ МІСТ НАЗИВАЛИ РІЗНІ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЯКІ НАДАВАЛИ ЇМ ТУ ЧИ ІНШУ ДОПОМОГУ: ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ, МІЖНАРОДНИЙ БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «CARITAS», «КРИМСЬКА ДІАСПОРА», «ЦЕНТР ЗАЙНЯТОСТІ ВІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ», «КРИМ-SOS», КРИМСЬКОТАТАРСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР, БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «ХАЙТАРМА» ТОЩО

бування на новому місці було і залишається відсутність рідних, друзів та в цілому зовсім нове соціальне середовище, в якому вони змушені вибудувати соціальні контакти фактично з нуля.

Головна теза, яка повторювалася у всіх фокус-групах, полягає в тому, що однією з основних перепон для інтеграції на новому місці є відсутність власного житла. Відтак респонденти не можуть до кінця бути упевненими, що залишаться проживати саме у цьому населеному пункті, або ж змушені будуть переїхати до іншого.

Помітно відрізняються від загальної маси ВПО з Криму думки респондентів з числа кримських татар. Вони демонструють набагато більший оптимізм та впевненість, що рано чи пізно зможуть повернутися до Криму. Через таке ставлення вони заявляють про відсутність потреби для них глибоко адаптуватися та інтегруватися на новому місці.

У контексті питання про адаптацію респонденти зі Львова згадували про громадський проект, здійснюваний за підтримки міжнародного фонду, який мав допомогти інтеграції вимушених пере-

селенців з Криму на новому місці. Разом із тим, у жодній з фокус-груп респонденти не змогли назвати жодної відомої їм подібної ініціативи, яка б надходила від профільних державних органів.

Крім того, представники кримських татар з числа вимушених переселенців демонструють також свої особливі культурні та релігійні потреби, які для ВПО з Криму інших національностей не є настільки релевантними. Сюди належить потреба у власних культурних центрах та навіть наявність власного кладовища. Всі ці проблеми, за словами респондентів, вирішуються, однак доволі повільно, а також в більшості випадків вони самі мають знаходити гроші для цього.

ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ З УКРАЇНСЬКИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ НГО

Це дослідження одержало дані, що більшість вимушених переселенців з Криму отримували та за нагоди продовжують отримувати допомогу з боку різноманітних громадських організацій, фондів, земляцтв, як зареєстрованих в Україні, так і за її межами. За словами респондентів, ця допомога є доволі відчутною для них, з огляду на велику кількість потреб на новому місці та проблеми із високооплачуваною роботою.

Респонденти з різних міст називали дещо різні організації, які надавали їм ту чи іншу допомогу. Разом із тим, лунали і назви таких організацій, що були відомі усім опитаним та надавали їм чи їхнім знайомим переселенцям допомогу. Серед таких організацій можна виділити Червоний Хрест, міжнародний благодійний фонд «Caritas», «Кримська діаспора», «Центр зайнятості вільних людей», «Крим-SOS», Кримськотатарський культурний центр, благодійний фонд «Хайтарма» тощо.

Загалом допомогу, яку нині отримують вимушені переселенці з Криму, можна розділити на кілька видів.

По-перше, це отримання допомоги у вигляді продовольства, побутової хімії, одягу, білизни тощо.

Другою найбільш розповсюдженою категорією допомоги, з якою стикалися респонденти, є допомога дітям переселенців. Ця допомога проявляється як у матеріальному вигляді – памперсах, дитячому харчуванні, наборах для школи, так і у вигляді різноманітних заходів для дітей, Новорічних ялинок, поїздок у літні табори тощо.

ЗА ЦЕЙ ЧАС ТАК І НЕ ВИРОБЛЕНО ЦІЛІСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ВПО, ЯКА ВКЛЮЧАЛА Б КОМПЛЕКСНУ ДОПОМОГУ: НАДАННЯ В ТОМУ ЧИ ІНШОМУ ВИГЛЯДІ ЖИТЛА (В ТОМУ ЧИСЛІ ТИМЧАСОВОГО), РЕАЛЬНУ ДОПОМОГУ У ПОШУКАХ РОБОТИ, ФАХОВЕ ПЕРЕНАВЧАННЯ ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВИ ТА АДАПТАЦІЇ НА НОВОМУ МІСЦІ

Серед матеріальної допомоги респонденти згадували і такий специфічний її різновид, як допомога ліками. Зазначимо, що про це згадували переселенці з різних вікових категорій, а не лише літні люди.

Наступною великою цариною допомоги, яка надається вимушеним переселенцям з Криму, є консультаційна. Вона насамперед полягає у юридичній допомозі з боку неурядових організацій. Крім того, респонденти згадували такий важливий вид нематеріальної допомоги, який у перспективі давав їм більше можливостей для адаптації та інтеграції на новому місці, як курси з набуття нових професій чи підвищення кваліфікації за старим фахом. За їхніми словами, подібну ініціативу реалізувала організація «Центр зайнятості вільних людей».

Схожа ініціатива, за словами респондентів, була реалізована посольством Австралії в Україні.

Разом із підвищенням свого професійного рівня вимушені переселенці з Криму мали змогу встановити професійні контакти та здобути робоче місце.

В контексті допомоги вимушеним переселенцям з Криму необхідно окремо виділити допомогу, яку отримують кримські татари від мусульман з інших країн.

Загалом респонденти відзначали, що їхня проблема остаточно зрослася з проблемою більш чисельних вимушених переселенців зі сходу України. Через це вони дуже часто отримують допомогу на загальних засадах у тих самих центрах допомоги чи міжнародних організаціях.

ІНФОРМАЦІЯ НАДАНА ДП «КРИМСЬКИЙ ДІМ»

КНИГА ПІД ЗНАКОМ КРИМУ (З НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА С. КОЧЕРГИ)

УКРАЇНСЬКА ІФІГЕНІЯ

ЛЕСЯ УКРАЇНКА
(ЛАРИСА ПЕТРІВНА
КОСАЧ) (1871 – 1913)

Туди мої думки полинуть швидко
І привітають ту ясну країну,
Де прожила я не одну днину...

Цими рядками дев'ятнадцятирічна Леся Українка, яку пізніше пізнає світ як визначну українську письменницю, уперше вітала Південний берег Криму. Міцно тримало її недужу напівміфічне узбережжя Тавриди. Майже тисяча днів і ночей – три роки із сорока двох, що відміряла їй доля, розпинала поетесу тут, під синім небом південного краю, настальгія. Хоч зір насолоджувався трупком довершених краєвидів, душа відчувала себе бранкою.

Природа щедро наділила доньку дворянського подружжя Косачів Лесю Українку талантом, але не поскупилася й на випробування. Колиска її таланту – Волинь – чарівний край із дрімучими лісами й небесно-синіми озерами. Палка іскра любові до рідної землі, що стелилася їй під ноги в дитинстві, ніколи не покидала поетесу, та повертатися туди їй забороняла недуга, з кожним роком усе суворіше й суворіше. Приречена на мандри в пошуках підсоння, вона постійно відчувала себе на роздоріжжі, на семи вітрах. Пілігрим поневолі, Леся Українка побувала в Австрії й Німеччині, Італії й Болгарії, Грузії й Єгипті. Недарма свій життєвий шлях вона називала «книгою подорожей», і чимало її маршрутів випало на прадавню землю Тавриди, на сонячне узбережжя півострова й, зокрема, на Південну столицю Криму – Ялту.

У кримському літописі Лесі Українки чітко простежується три періоди, піонером дослідження яких був літературознавець О. Бабишкін. Перші два належать до минулого століття (1890-1891 рр. і 1897-1898 рр.), а третій припадає на початок ХХ століття (1907-1908 рр.). Кожен із них відрізняється не лише датами й адресами, але й змістом, настроєм, творчими пошуками. Та їхнім спільним наскрізним мотивом повсякчас залишалися думки про отчий край, спомин про який невідступно йшов назирці за поетесою, куди б не пролягали її шляхи-дороги.

Про перший кримський період творчості Лесі Українки (1890-1891 рр.) читайте в наступному номері.

ПУБЛІКУЄТЬСЯ
ЗІ СКОРОЧЕННЯМИ, ПОВНИЙ
ВАРІАНТ СТАТТІ НА САЙТІ
EDUCRIMEA/ ОСВІТА ДЛЯ КРИМУ

КРИМ, ЯКИЙ
МИ ЛЮБИМО

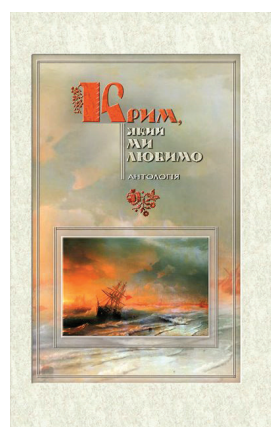
НОВИНКА

Саме так називається антологія текстів, що сигнальний екземпляр цієї книги отримало видавництво «Пульсари». Це, беззаперечно, вельми яскрава і без перебільшення знакова подія в царині українського красного письменства. У чотирьох розділах тому на 600 сторінок – вірші, створені в Криму, присвячені Криму, – від митців тих культур, чий доробок жили земля і сонце, гори, степи і море, і люди Криму.

ОЛЕКСАНДР
ЯРОШЕВСЬКИЙ

Ось що пише в переднім слові упорядник антології Людмила Тарнашинська, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, багаторічну працю якої завершено виходом в світ книги, нарівно цінної й як глибоке джерело для дослідників кримського вектора української культури, так й, безперечно, широкому загалу цінителів красного письменства та історії: «...Антологія, якій я дала просту й усім зрозумілу назву –

«Крим, який ми любимо», – це спроба розповісти про наш сонячний півострів трьома мовами – українською, кримськотатарською і російською (такий мовний ареал вважаю доцільним і справедливим з погляду того обширу кримського нарративу, створеного різномовними літераторами), ввести до кола авторів, що оспівували Крим, нові імена, не задіяні в попередніх антологіях, у тому числі репресованих радянською владою поетів. ...Свідомість не сприймає реальність нинішнього дня. Адже там лишилися наші люди, українські патріоти. ... і далі: «...Кримські татари кажуть: світ людей – точильне колесо, воно під-

владне тому, хто вміє ним керувати, – і ця народна мудрість вселяє надію, що суцільна сила нашої любові має таку позитивну енергетичну потугу, що жодним темним силам її не перемо-

ти. Таким потужним енергетичним посилом любові, переконана, є наша антологія «Крим, який ми любимо»... Видання здійснене на державне замовлення, тож у продаж надходить не буде. Воно розійдеться по бібліотеках і, мабуть, буде доступне у кожному райцентрі України – виходячи з накладу: 1000 примірників. Це добре. Але, здається, що в Україні є чимало читачів, хто мріяв би мати цю книгу на власній книжковій полиці. Що ж, підключаймося, громадськості! Договір дозволяє видавництву друкувати додаткові тиражі, але ж, звісно, на це потрібні й додаткові гроші. Для початку видавництво шукає

мецената, спонсора чи на інших умовах джерело, щоб перерахувати друкарні необхідні гроші й отримати примірники для авторів й учасників цього проекту. Усім, хто зацікавився проектом і є небайдужим до цього видання, просимо звертатися до редакції «Кримської світлиці» з метою фінансової допомоги та популяризації книги. Директор видавництва Лариса Копань висловила щирю надію, що книгу вже можна буде побачити на найближчій книжковій виставці в «Українському домі». А далі, як казали древні латиняни, – «книги мають власну долю». Віряться, в антології вона буде гідною!

У НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ «КРИМСЬКОЇ СВІТЛИЦІ»

«ЦІ ДЗВОНИ
СПОВІЩАТИМУТЬ УСЬОМУ
СВІТУ, ЩО МИ ЩЕ ЖИВІ!»

в день Успіння Пресвятої Богородиці в Кафедральному соборі святих рівноапостольних князів Володимира і Ольги, що в Сімферополі, архієпископ Сімферопольський і Кримський Климент освятив дзвони.

ГАЗЕТА «КРИМСЬКА
СВІТЛИЦЯ»

Всеукраїнська літературно-публіцистична та мистецька газета
Виходить із 31 грудня 1992 року
Свідчення про реєстрацію КВ
№12042-913ПР від 30.11.2006 р.

Засновники
Міністерство культури України
Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса Шевченка
ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Адреса редакції
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1;
тел.: +38 (044) 498-23-65

Видавець
Національне
газетно-журнальне
видавництво

Генеральний директор
Андрій ЩЕКУН

Головний редактор
Віктор Мерзвинський

Дизайн та верстка
Марк Канарський

Поліграфічний комбінат
ТОВ «Типографія «Від "А" до "Я"»
м. Київ, вул. Колекторна, 38/40
тел.: (044) 563-18-04, 562-28-51
Розповсюдження і реклама
тел.: +38 (044) 498-23-64
Редакція не публікує колективні
листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали,
редакція, окрім спеціально
обумовлених випадків, подає лише
авторський погляд.
Передрук і відтворення текстових
та ілюстраційних матеріалів
«Кримської світлиці» – тільки
з письмового дозволу редакції.

Передплата на газету
Передплатна ціна на 2016 р.:
1 місяць – 14,44 грн.;
півріччя – 86,64 грн.

У передплатній ціні враховано
вартість доставки до вашої
поштової скриньки і вартість
оформлення абонементу.

Передплатний індекс
90269

Наклад 1000 прим.
Ціна договірна

36

94020
820157
4